

Péče o dítě

Má-li soud za to, že poměry nezletilého dítěte se změnily natolik zásadně, že je třeba změnit rozložení péče každého z rodičů, musí zároveň závěr o tom, v jakém poměru bude každý z rodičů pečovat (zda v časově souměrném či časově vychýleném ve prospěch jednoho z rodičů), podepřít konkrétními důvody, proč je takové rozložení péče za specifických okolností věci vhodné a v nejlepším zájmu dítěte. Neučiní-li takto individualizované posouzení konkrétní rodinné situace a vyjde toliko z mechanicky a nepřiléhavě použitých obecných postulátů plynoucích z vývojové psychologie dítěte, dopustí se libovůle a poruší tím právo rodiče na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 2469/25 ze dne 30.9.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele M. H., zastoupeného Mgr. Š.J., advokátem, sídlem L., proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 13 Co 124/2025-443 ze dne 29. května 2025, za účasti Krajského soudu v Ostravě, jako účastníka řízení, a 1. A. M., zastoupené JUDr. D.N., advokátem, sídlem O., a nezletilých 2. A. H. a 3. M. H., obou zastoupených opatrovníkem Statutárním městem O., jako vedlejších účastnic řízení, tak, že rozsudkem Krajského soudu v Ostravě č. j. 13 Co 124/2025-443 ze dne 29. května 2025 bylo porušeno právo stěžovatele na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tento rozsudek se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní soud se v této věci zabývá změnou rozložení péče mezi rodiče nezletilých dětí a v této souvislosti otázkou změny poměrů nezletilých dětí. Za ústavně souladné považuje jen takové rozhodnutí, které stojí na individualizovaném posouzení konkrétní rodinné situace. Naopak rozhodnutí, které vychází toliko z mechanicky a nepřiléhavě použitých obecných postulátů plynoucích z vývojové psychologie dítěte, představuje projev soudní libovůle a v ústavněprávním přezkumu neobstojí.

2. Stěžovatel ("otec") se domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí. Tvrdí, že jím soud porušil jeho základní práva zaručená v čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ("Listina") ve spojení s čl. 9 odst. 3 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

3. Stěžovatel a vedlejší účastnice ("matka") jsou rodiči nezletilých vedlejších účastnic ("děti"). Děti - dcery jsou nyní ve věku takřka čtyři roky a pět let.

4. Rodiče měli na základě rozsudku Okresního soudu v Ostravě č. j. 79 P a Nc 209/2023, 79 Nc 12031/2023-87 ze dne 19. prosince 2023 (dále jen "předchozí soudní úprava") děti v asymetrické střídavé péči. Péče otce byla upravena na každý lichý týden vždy od pondělí od 15.30 hodin do 18.00 hodin a od čtvrtka od 15.30 hodin do neděle do 18.00 hodin, v sudém týdnu od úterý od 15.30 hodin

do čtvrtka do 8.00 hodin.

5. Rodiče uzavřeli 28. dubna 2024 písemnou dohodu o symetrické střídavé péči; proto otec podal návrh na změnu úpravy péče na péči střídavou s týdenním intervalem střídání. Ač matka původně s návrhem souhlasila, později změnila názor a trvala na své péči.

6. Okresní soud v Ostravě ("okresní soud") rozsudkem č. j. 0 P 27/2024-296, 76 P a Nc 226/2024, 76 P a Nc 227/2024 ze dne 7. ledna 2025 svěřil děti do střídavé péče rodičů v týdenním intervalu střídání s předáním a převzetím dětí v neděli 18.00 hodin před bydlištěm předávajícího rodiče. Otcí uložil povinnost platit na každé z dětí výživné 7 000 Kč, matce 2 100 Kč měsíčně. Tím změnil předchozí soudní úpravu (výrok I). Řízení o styku zastavil (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

7. Podle okresního soudu spočívala relevantní změna poměrů v uplynutí jednoho roku od posledního rozhodnutí, během něhož si děti na střídavou péči v kratších intervalech zvykly. Uzavřel, že oba rodiče jsou schopni zabezpečit vývoj dětí, zachovat jejich identitu a vazby, k oběma rodičům mají děti silnou citovou vazbu. Péči otce považuje okresní soud za řádnou i přes jednorázový exces použití fyzického trestu při vyprazdňování mladší dcery; zohlednil, že do doby, než se incident stal, matka se střídavou péčí v týdenním intervalu souhlasila. Při rozhodnutí o výživném vycházel z příjmu otce ve výši cca 85 000 Kč a přihlédl k tomu, že otec přestal pobírat cestovné. Stanovenou výši výživného měl za odpovídající aktuálně sníženému příjmu otce a potřebám dětí, které nemají zvýšené výdaje spojené se zájmovými aktivitami nebo zdravotním stavem. U matky vycházel z příjmu cca 30 000 Kč sestávajícího z příjmů z podnikání a rodičovského příspěvku a dospěl k závěru, že příjem matky se od posledního rozhodnutí zvýšil o 12 000 Kč.

8. Krajský soud v Ostravě ("krajský soud") k odvolání matky (v rozsahu odst. I výroku I) napadeným rozsudkem rozsudek okresního soudu změnil s výjimkou odst. II výroku I (určení místa předávání) a děti svěřil do péče rodičů tak, že otec bude o ně pečovat od pondělí lichého kalendářního týdne 18.00 hodin do neděle téhož týdne 18.00 hodin a matka od neděle lichého kalendářního týdne 18.00 hodin do následujícího pondělí lichého kalendářního týdne 18.00 hodin. Krajský soud dále změnil výši výživného - otcí výživné zvýšil na 9 000 Kč pro každé z dětí měsíčně a matce je snížil na 1 500 Kč pro každé z dětí měsíčně, a to od právní moci rozsudku (výrok I) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

9. Krajský soud považoval skutková zjištění okresního soudu za správná, přejal je a doplnil dokazování. Symetrická střídavá péče v týdenním intervalu střídání však podle něj neodpovídá nejlepšímu zájmu dětí. Jako důvody pro přezkum předchozí soudní úpravy a její korekci uvedl, že od ní uběhla doba téměř roku a půl, rodiče fakticky takto nastavenou péči realizují a děti rostou jak po fyzické, tak psychické stránce. Péči o děti ze strany obou rodičů považuje krajský soud za řádnou. Zohlednil pozitivní citovou vazbu dětí k oběma rodičům, zvládání dosavadního střídání v rámci asymetrické střídavé péče (pozn. Ústavního soudu 4:3:2:2:3, tj. v součtu ve prospěch matky v počtu celých dnů 9:5 a pondělní odpoledne) a rovněž delšího podílu péče otce o prázdninách. U rodičů vzal v úvahu odpovídající zázemí, podnětné prostředí a ochotu maximálně se na péči podílet. Přihlédl ke zkliďnění situace mezi rodiči od začátku března 2025, dodržování pravomocné úpravy a schopnosti komunikace, jakož i ke zlepšení psychického stavu dětí. Přesto krajský soud uzavřel, že od poslední soudní úpravy uběhla relativně krátká doba, během níž nenastala zásadní změna poměrů odůvodňující symetrickou střídavou péči v režimu 7:7. S ohledem na věk dětí zůstává matka stále primární vztahovou osobou, model 8:6 více vyhovuje věku dětí a eliminuje zatěžující roztržštěnost dosavadní úpravy a otcí umožní se dětem v dostatečné míře věnovat a podílet se na péči. Při úpravě vyživovací povinnosti vycházel u otce z příjmu 132 000 Kč měsíčně (příjem ze zaměstnání, podíl na zisku, příspěvek na penzijní připojištění, cestovní náhrada). Doplnil, že otec pořídil firemní vozidlo, fakticky snížil zisk společnosti a vozidlo používá pro soukromé účely. Částka ve výši cestovní náhrady

odpovídá při hodnotě vozidla i případné splátce operativního leasingu, proto částku 35 000 Kč měsíčně zahrnul do příjmu otce.

III. Argumentace stěžovatele

10. Otec považuje za svévolné a rozporné s ústavním pořádkem, že krajský soud bez bližšího odůvodnění formalisticky uzavřel, že pro novou úpravu nenastala relevantní změna poměrů, a i přesto rozsah péče podle předchozí soudní úpravy změnil. Konstatování, že uplynula krátká doba 1,5 roku od předchozí soudní úpravy, považuje otec za neakceptovatelné a vyjadřující libovůli soudu, zejména s přihlédnutím k věku dětí a roli obou rodičů v utváření vzorů rodinných a partnerských vazeb. Otci proto není zřejmé, jak dlouhá by doba pro konstatování změny poměrů měla být. Krajský soud nijak nesrovnával stávající a navrhovanou úpravu. Rozhodnutí krajského soudu považuje otec za nepřezkoumatelné, poněvadž postrádá odůvodnění, proč by změna výchovného prostředí v navrhovaném rozsahu 7:7 měla nezletilé negativně ovlivnit, resp. být v rozporu s jejich nejlepším zájmem.

11. Krajský soud dospěl k totožným skutkovým závěrům jako okresní soud, přesto matku označil za primární vztahovou osobu a upřednostnil ji. To však z provedeného dokazování nevyplývá. Krajský soud tak rezignoval na konstantní judikaturu Ústavního soudu ve věcech péče o nezletilé.

12. Otec spatřuje porušení práva na spravedlivý proces v tom, že krajský soud při rozhodování o výživném nezjišťoval skutečné příjmy a životní úroveň matky v rozporu s rozhodovací praxí Ústavního soudu a hrubě zkreslil příjmovou situaci otce.

IV. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Procesní předpoklady pro řízení o ústavní stížnosti byly splněny.

V. Vyjádření k ústavní stížnosti a replika

14. Usnesením ze dne 3. září 2025 Ústavní soud ustanovil opatrovníkem dětí statutární město X., neboť ústavní stížností bylo napadeno rozhodnutí, jehož závěry se dotýkají zájmů dětí, které mají v řízení postavení vedlejších účastnic.

15. Opatrovník zopakoval, že symetrickou střídavou péčí rodiče praktikovali od května do září 2024 a hodnotili ji pozitivně. V září 2024 měla matka za to, že otec porušil dohodu, přihlásil-li mladší dceru do jiné školky, a vyslovila se proti střídavé péči. Rodiče absolvovali mediaci, aktuálně jim byla opět nabídnuta. Opatrovník uzavřel, že oba rodiče projevují trvalý a aktivní zájem o nezletilé děti, jsou v rovnocenné míře schopni i ochotni pečovat o jejich zdraví a řádný vývoj a děti mají k oběma rodičům stejně hluboký citový vztah. Starší dcera při pohovorech vyjádřila přání být týden u maminky a týden u tatínka. Opatrovník proto neshledává důvody proti střídavé péči. K výživnému poznamenal, že se nemůže kvalifikovaně vyjádřit, neboť majetkové poměry rodičů nemůže objektivně ověřit a finanční situace rodičů je složitá.

16. Krajský soud odkázal na závěry v napadeném rozhodnutí a uvedl, že se nedomnívá, že by došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod stěžovatele.

17. Matka navrhla ústavní stížnost odmítnout jako neopodstatněnou. Tvrzení otce považuje za nesprávná a zavádějící. Uvedla, že asymetrické rozdělení péče má ten důvod, že díky němu může matka zajistit dcerám kroužky a jejich pravidelnou docházku. Poukázala na to, že otec již dříve nerespektoval soudní rozhodnutí o péči a že komunikace mezi rodiči je obtížná. Usiluje proto o zklidnění situace.

18. Ústavní soud zaslal vyjádření účastníka a vedlejších účastníků řízení otci na vědomí a k případné replice. Otec možnosti podat repliku nevyužil.

19. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

20. Ústavní soud na základě vyžádaného opatrovnického spisu a vyjádření účastníků řízení zhodnotil napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost stěžovatele je důvodná.

VI. a) Obecná východiska

21. Dítě má právo zásadně na rovnocennou (rovnoměrnou) péči obou rodičů a práva obou rodičů na péči o dítě mají stejnou váhu [čl. 32 odst. 4 Listiny, čl. 8 Úmluvy ochraně lidských práv a základních svobod ("Úmluva"), čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte; rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Dostál proti České republice ze dne 21. února 2006, stížnost č. 26739/04, § 55]. Článek 8 Úmluvy nepřiznává žádnému z rodičů přednostní právo na výchovu dítěte (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Maršálek proti České republice ze dne 4. dubna 2006, stížnost č. 8153/04, § 68).

22. Judikatura Ústavního soudu vymezila kritéria, která musí obecné soudy vzít v úvahu při rozhodování o úpravě výchovných poměrů [srov. komplexně nálezný sp. zn. I. ÚS 2482/13 ze dne 26. května 2014 (N 105/73 SbNU 683), body 19 až 25]: 1) existenci pokrevního pouta mezi dítětem a osobou usilující o jeho svěřením do péče; 2) míru zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřením do péče dané osoby; 3) schopnost osoby usilující o svěřením dítěte do péče zajistit jeho bezproblémový vývoj a jiné potřeby; 4) přání dítěte.

23. Naplňují-li oba rodiče všechna kritéria podobnou měrou a projevují-li oba rodiče skutečný a upřímný zájem pečovat o své dítě, vytváří aplikace čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 Úmluvy ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 3 a čl. 18 Úmluvy o právech dítěte presumpci ve prospěch střídavé péče a je třeba vycházet z předpokladu rovnosti. V praktické rovině by každé rozhodnutí obecného soudu mělo vést k tomu, aby byl postulát rovnoměrné rodičovské péče co nejvíce naplněn. Odlišné řešení vyžaduje pádné, náležitě objasněné a vysvětlené důvody, mající oporu v ochraně nejlepšího zájmu dítěte (srov. nálezný sp. zn. IV. ÚS 2611/20 ze dne 22. prosince 2020, bod 17, jakož i shrnutí v nálezný sp. zn. I. ÚS 3522/22 ze dne 30. března 2023, bod 26). Soudy mají povinnost zohlednit všechny relevantní skutečnosti odrážející jedinečnou situaci dítěte a následně je reflektovat v odůvodnění svého rozhodnutí. Ne zvolí-li soud možnost střídavé péče jako jednu z rovnocenných forem péče, musí své rozhodnutí přesvědčivě odůvodnit individuálními skutkovými okolnostmi, které dostatečně osvětlí, proč by střídavá péče konkrétnímu dítěti nevyhovovala [viz např. nálezný sp. zn. III. ÚS 2298/15 ze dne 15. března 2016 (N 44/80 SbNU 543), bod 16].

24. Při rozhodování soudu ve věcech péče o nezletilé naplňuje stát pozitivní závazky plynoucí z čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny, neboť zasahuje do nejintimnější sféry jednotlivců - do jejich rodinného života. Ústavní soud proto v těchto věcech klade na obecné soudy zvýšené nároky týkající se nejen metodologie posouzení nejlepšího zájmu dítěte ve vztahu k rozhodnutí o modelu péče o dítě, ale též i kvality posouzení věci [nálezný sp. zn. II. ÚS 1654/17 ze dne 5. září 2017 (N 168/86 SbNU 729), bod 18]. Důraz na řádné provedení i hodnocení důkazů a celkovou úroveň odůvodnění patří k základním atributům spravedlivého procesu. Jeho dodržování je nezbytnou součástí transparentnosti a kontrolovatelnosti justice a účinnou prevencí před nepřezkoumatelností či dokonce libovůlí v soudním rozhodování [nálezný sp. zn. III. ÚS 84/94 ze dne 20. června 1995 (N 34/3 SbNU 257), sp. zn. Pl. ÚS 1/03 ze dne 11. února 2004 (N 15/32 SbNU 131)].

25. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními, anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takové rozhodnutí považovat za rozporné s čl. 36 odst. 1 Listiny (viz výše nálezný sp. zn. III. ÚS 84/94). Kvalitně odůvodňovaná rozhodnutí navíc slouží nejen k seznámení účastníků řízení s důvody, na kterých soud založil své rozhodnutí, ale rovněž zvýšení přesvědčivosti rozhodnutí [nálezný sp. zn. I. ÚS 3755/17 ze dne 15. srpna 2018 (N 135/90 SbNU 227)] a zajištění podobného posuzování obdobných případů [nálezný sp. zn. II. ÚS 1189/15 ze dne 13. prosince 2016 (N 240/83 SbNU 739) a sp. zn. I. ÚS 3477/21 ze dne 14. prosince 2022 (N 150/115 SbNU 209), bod 25].

26. Rodinné vztahy a okolnosti, jež je ovlivňují, se mohou měnit. Změna výchovného prostředí je namísto zejména v případech, kdy dosavadní úprava výchovy (péče) již nadále nezajišťuje nejpříznivější podmínky pro zdárný vývoj dítěte či se dostane do rozporu s jeho zájmy. Při rozhodování o návrhu na změnu péče je třeba vycházet z nejlepšího zájmu dítěte v kontextu srovnání stávajícího a navrhaného výchovného prostředí. Argument, že dosavadní výchovné prostředí není vhodné po kratší době měnit, neobstojí v situaci, kdy se soud nijak nevypořádá s tím, zda je nový režim péče o děti změnou k lepšímu, či horšímu (nálezný sp. zn. I. ÚS 2364/24 ze dne 5. února 2025, body 28 až 30). Je často velmi složité posoudit, zda změna poměrů je do té míry zásadní, že odůvodňuje změnu soudního rozhodnutí o výchovném prostředí dítěte a tím i změnu jeho způsobu života (nálezný sp. zn. III. ÚS 1349/22 ze dne 21. června 2023, bod 17). Přehodnocení stávajících poměrů péče o dítě tedy musí být komplexní a podrobné a v každé jeho složce je třeba hodnotit nejlepší zájem dítěte [nálezný sp. zn. II. ÚS 169/16 ze dne 24. června 2016 (N 120/81 SbNU 873), bod 24]. Změna rozložení péče musí být odůvodněna nejen zásadní změnou poměrů, ale též nejlepším zájmem dítěte [nálezný sp. zn. II. ÚS 1191/17 ze dne 15. května 2019 (N 90/89 SbNU 353), bod 25].

VI. b) Použití východisek na posuzovanou věc

27. Krajský soud výše uvedeným postulátům nedostal. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je vnitřně rozporné, jde-li o posouzení, zda došlo k zásadní změně poměrů, i jde-li o následné právní závěry o formě péče, které neplynou ze zjištěného skutkového stavu a jsou s ním v extrémním rozporu.

28. V bodě 27 rozsudku považuje krajský soud rok a půl dlouhý časový úsek od předchozí soudní úpravy za způsobilý pro korekci rozhodnutí (vzhledem k fyzickému a psychickému růstu dětí), vzápětí jej hodnotí jako relativně krátký, aby nastala změna tak zásadní, odůvodňující symetrickou střídavou péči (bod 32 rozsudku). Krajský soud tedy má za to, že došlo ke změně a provedl scelení časových úseků, zároveň nemá za to, že změna je natolik zásadní, aby péče o děti byla symetrická. Jak Ústavní soud již výše zopakoval (srov. bod 26 nálezu), opatrovnický soud změnil rozhodnutí o výchově (péči) dítěte tehdy, je-li změna zásadní. Ve smyslu § 909 občanského zákoníku, respektive § 475 zákona o zvláštních řízeních soudních nelze tedy hovořit o méně zásadní a více zásadní/závažné změně - jakési škále závažnosti, která by dokonce vytvářela mezi formami péče hierarchii.

29. Nelze automaticky předpokládat, že čím více času uplynulo od posledního soudního rozhodnutí o péči, tím je vhodnější zavést symetrickou střídavou péči v týdenním režimu. To, zda je střídavá péče pro dítě vhodná (a v jakém intervalu střídání), závisí na mnoha faktorech - nejen na věku dítěte, ale i na délce doby uplynulé od předchozí soudní úpravy.

30. V souzené věci sami rodiče po čtyřech měsících od předchozí úpravy začali realizovat režim týdenního intervalu střídání a byli schopni jej pět měsíců praktikovat (tehdy ve věku dětí 3 a 4 roky). Motivací rodičů ke změně nebyly obavy, že dětem upravený způsob péče z nějakého důvodu nevyhovuje nebo se na nich negativně projevuje, nýbrž to byly rodičovské neshody týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti (docházka do školky) a výše výživného (č. l. 232 spisu). Této okolnosti

krajský soud nevěnoval při posuzování plynutí času a relevantnosti změny poměrů pozornost.

31. Je tudíž matoucí, stačí-li krajskému soudu rok a půl na to, aby rozhodl o změně poměrů, ale zároveň je pro něj stejný časový úsek příliš krátký na to, aby rozhodl o symetrické péči. Ačkoli otec pondělní styk reálně nevyužíval, stále měl tuto možnost přiznanou předchozí soudní úpravou. Poměr péče otce byl tedy v zásadě totožný, jako podle napadeného rozhodnutí, neboť šlo o čas, který mohl věnovat intenzivně dětem, tj. 8:6 dnům (či 8,5 ku 5,5). Jde proto spíše o technikálii, zda většinu dne, kterou dítě tráví ve školce, v situaci, kdy jej dovádí do školky matka, započítávat jako "den matky", nebo "den otce", který s dítětem tráví aktivní čas do doby předání matce a přípravy na spánek.

32. Měl-li tedy krajský soud za to, že došlo k zásadní (relevantní) změně poměrů, je to dostatečná doba i na to, aby zasáhl do poměru střídaných dnů, což však prakticky neučinil. Volba nejvhodnější formy péče (poměru dnů péče každého rodiče) by měla vycházet z komplexního, podrobného a individualizovaného hodnocení nejlepšího zájmu konkrétního dítěte, přitom preferovaný model péče může být u každého dítěte jiný.

Byl-li krajský soud přesvědčen, že změna, která nastala, zásadní není, měl rozhodnutí okresního soudu změnit tak, že návrh zamítne, tj. měl být zdrženlivý v zásahu do způsobu života rodiny - v duchu principu "méně státu, více rodiny".

33. Při hodnocení zájmu dětí krajský soud přiléhavě uzavřel (s ohledem na zprávu školky, bod 8 rozsudku), že roztržštěnost dní podle předchozí soudní úpravy je zatěžující a scelení dní bude dětem více vyhovovat, zejména vyzkoušely-li si souvislou péči každého z rodičů a delší podíl péče otce zvládají. Přesto krajský soud postavil závěr o péči 8:6 dnům ve prospěch matky na nízkém věku dětí a psychologickém pojmu primární vztahové osoby. Ve světle judikatury Ústavního soudu jde o natolik vágní důvody, že nemohou obstát.

34. Opatrovnická praxe, včetně praxe soudní, čím dál intenzivněji směřuje k propojení jednotlivých oblastí společenských věd při posuzování rodinně-právních sporů. To klade bezesporu o to větší nároky na opatrovnické soudce z hlediska jejich erudice a základního povědomí o zejména sociologických a psychologických aspektech fungování rodinných systémů. Užívání jednotlivých psychologických teorií jistě napomáhá pochopení a zasazení konečného rozhodnutí do konceptu nejlepšího zájmu dítěte. Na druhou stranu je nezbytné nepoužívat tyto pojmy (a jejich obsah) mechanicky.

35. Takového mechanického užití se dopustil i krajský soud. Na straně jedné krajský soud posuzuje jednotlivá kritéria pro svěřením dítěte do péče každého z rodičů (bod 28 rozsudku), nemá pochybnosti o řádné péči otce i přes výtky matky (bod 30 rozsudku) a psychické problémy dětí přisuzuje spíše vzájemné komunikaci mezi rodiči a proměnám v jejich vztazích. Neklání se tak na stranu jednoho z rodičů jako vhodnějšího pečovatele. Vzápětí však dospívá bez bližšího vysvětlení k závěru, že nejvhodnější je asymetrický model péče, protože matka je primární vztahovou osobou (bod 32 rozsudku).

36. Teorie vztahové vazby užívající pojem primární vztahové osoby váže vznik takové vazby na první měsíce života dítěte. Významnost a charakter této vazby se proměňují v závislosti na vývoji dítěte. Už v druhém roku věku dítěte se většina dětí váže na více než jednu osobu (Hašto, J. Vztahová vazba. Ku koreňom lásky a úzkosti, Vydavateľstvo F, 2005, s. 79). Již od batolecího období je dítě schopno vzhledem k internalizaci primární vztahové osoby si její přítomnost vyvolat v případě, že není přítomna. Proto je koncept primární vztahové osoby užitečný do raného batolecího věku, poté vzrůstá důležitost dalších vazeb. V teorii vztahové vazby je problematické, že veškerý výzkum se od vzniku teorie (70. léta 20. století) věnoval především vztahu matky a dítěte než otce a dítěte. Přitom důležitost vazby otce a dítěte tkví v rozvoji prosociálního chování dítěte. Jak dívky, tak chlapci v

předškolním a mladším školním věku vykazovaly při pozitivní vztahové vazbě k otci méně úzkosti a deprese. V důsledku rozchodu rodičů navíc spíše dochází k narušení vazby otce a dítěte než ve vztahu dítěte s matkou (Kraus, L. a Pope, K. The Importance of Attachment in Custody Evaluations: Toward The Best Interest of the Child in Galatzer-Levy, R. M., Kraus, L., Galatzer-Levy, J. The Scientific Basis of Child Custody Decision, 2nd edition, J. Wiley, 2009, s. 165-181). Nedávná studie teorie vztahové vazby nadto opětovně potvrdila názor, že téměř všechny děti si tvoří minimálně jeden vazební vztah a většina jich má několik; rozdíl je v kvalitě těchto vazeb. Vztahová vazba dětí s jejich pravidelnými pečovateli je stěžejní a měla by být podporována, nadto více pečujících osob a vazební síť představuje ve vývoji dítěte ochranný faktor (Forslund, T. et al., Attachment Goes to Court: Child Protection and Custody Issues, Attachment & Human Development, 24(1), 2021, s. 1-52). Větší množství vazebních osob pro dítě tak činí nemožným založit rozhodnutí o podobě péče pouze na tomto faktoru. Při rozhodování o formě péče by tak soud měl na povahu a sílu vztahové vazby pohlížet v kombinaci s dalšími faktory (Rohrbaugh, J. B., A Comprehensive Guide to Child Custody Evaluations: Mental Health and Legal Perspectives, Springer Science + Business Media, 2008, s. 46). Je vhodné dodat, že rozsah péče nekoreluje s jistotou dané vazby, která nepůsobí na budoucí život dítěte osamoceně; vliv má rovněž např. podpora od rodiče, domácí prostředí, navazování vztahů s vrstevníky a dalšími vztahovými osobami, "dostatečně dobrá" péče a její soustavné trvání, potřeba dítěte mít známého pečovatele nepředstavujícího riziko (Hynan, D. J. Child Custody Evaluation: New Theoretical Applications and Research, Charles C Thomas, 2014, s. 29, a cit. výše Forslund, 25-30).

37. Z výše uvedeného plyne, že u dětí předškolního věku již nelze uvažovat v intencích primární vztahové vazby, zejména matky a dítěte, a ta bez dalšího nemůže být hlavním důvodem odepření rovného podílu rodičů na střídavé péči o děti. Jde o argument opírající se o věk dítěte a tedy i o důvod, který již dříve citovaná judikatura Ústavního soudu odmítla jako nepřijatelný při rozhodování o (ne)vyhovění návrhu na střídavou péči. Krajský soud neuvádí, natož blíže nerozvádí žádné další důvody, proč by vztahová vazba dětí na matku měla v tomto konkrétním případě převážit. Ani z pohovoru s opatrovníkem nevyplývá, že by děti z nějakého důvodu více inklinovaly pouze k matce (bod 9 rozsudku a vyjádření opatrovníka viz výše). V tomto závěru napadené rozhodnutí postrádá přesvědčivost a je nepřezkoumatelné.

38. Úvaha, že doposud byla primárním pečovatelem matka (bod 34 rozsudku), rovněž neodpovídá zjištěnému skutkovému stavu. Dosavadní úprava přiznávala oběma rodičům značný podíl na péči (srov. bod 31 nálezů). Navíc rodiče od května do září 2024 (pět měsíců) praktikovali týdenní střídání, tj. podíleli se na péči rovnocenně. Obecněji se poté oba rodiče podílejí na zajištění každodenních činností v péči o dítě (zajištění stravy, oblečení, uspávání, učení hygienickým návykům, vyzvedávání ve školce atp.), stejně jako na lékařské péči a péči o zdraví dětí (pobyt v lázních, návštěvy u psychologa) či na výběru vzdělávacích zařízení a volnočasových aktivit, v čemž existují mezi rodiči neshody (bod 8 až 10 rozsudku). Z hlediska plnění úkolů primárního pečovatele tak jediný rozdíl mezi rodiči spočívá pouze v soudně stanoveném (a nikoli po celou dobu od poslední soudní úpravy realizovaném) počtu dnů, který mohly děti s každým z rodičů strávit, než v míře zapojení rodičů do typických rodičovských činností a výkonu jejich rodičovské odpovědnosti.

39. Ústavní soud proto má za to, že rozhodnutí krajského soudu bylo svévolné a odůvodnění nedostalo požadavků na ně kladených. Podotýká-li matka, že důvodem pro asymetrický model péče je zajištění kroužků, z rozhodnutí krajského soudu nic takového neplyne. Krajský soud rezignoval na posouzení, v jakých konkrétních okolnostech plynoucích ze zjištěného skutkového stavu souzené věci spatřuje nejlepší zájem dětí, jakož i na posouzení, zda rodiči navrhovaná řešení - otcem týdenní interval střídání, matkou model 9:5 dnů - tomuto zájmu odpovídají, případně z jakých konkrétních důvodů nelze těmto návrhům vyhovět.

40. Ústavní soud uzavírá, že rozhodnutím krajského soudu došlo k zásahu do práva otce na péči a výchovu dítěte podle čl. 32 odst. 4 Listiny a současně do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1

Listiny.

41. Vzhledem ke zrušení rozsudku krajského soudu v části výroku o úpravě péče pro neústavnost Ústavní soud zrušil i na něj navázané výroky o výživném a blíže se námitkami otce nezabýval. Bude na krajském soudu, aby znovu o výživném rozhodl a dostal požadavkům plynoucím z judikatury Ústavního soudu na komplexní zjištění poměrů obou rodičů a odůvodněnosti výdajů rodičů namísto úhrady výživného. Ústavní soud jen obecně uvádí, že není nijak excesivní úvaha soudu při hodnocení majetkových poměrů otce, že nelze izolovaně přihlížet jen k tomu, že otec přišel o výplatu cestovního, ale je současně nutné brát v potaz, že obchodní společnost, která mu cestovné vyplácela a ve které je jediným společníkem a jednatelem, pořídila vlastní vozidlo, které otec používá (namísto vlastního) i pro osobní potřebu (a nemusí tak vynakládat náklady na jeho pořízení, ani provoz, a současně se investicí mohla snížit částka, která by otci mohla být společností vyplacena).

VII. Závěr

42. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl, neboť shledal, že napadeným rozsudkem krajského soudu bylo porušeno právo stěžovatele na péči o děti a jejich výchovu zaručené v čl. 32 odst. 4 Listiny a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

43. Má-li soud za to, že nastala změna poměrů natolik zásadní, že je třeba změnit rozložení péče každého z rodičů, musí zároveň závěr o tom, v jakém poměru bude každý z rodičů pečovat (zda v časově souměrném či časově vychýleném ve prospěch jednoho z rodičů), podepřít konkrétními důvody, proč je takové rozložení péče za specifických okolností věci vhodné a v nejlepším zájmu dítěte. Neučiní-li takto individualizované posouzení konkrétní rodinné situace a vyjde toliko z mechanicky a nepřiléhavě použitých obecných postulátů plynoucích z vývojové psychologie dítěte, dopustí se libovůle.

44. Ústavní soud proto napadené rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

45. V novém řízení je krajský soud vázán tímto nálezem a jeho nosnými důvody. Bude na něm, aby uvedl, z jakých důkazů vycházel, jaká skutková zjištění učinil a jaké právní závěry dovodil, tedy aby své rozhodnutí řádně a pečlivě odůvodnil.

46. Je na rodičích, jak přistoupí do doby, než krajský soud znovu rozhodne, k rozvržení jednotlivých intervalů péče, vzhledem k tomu, že při zrušení napadeného rozsudku je platná a vykonatelná předchozí soudní úprava s kratšími a roztržštěnějšími intervaly péče. Tedy zda k dosažení dohody využijí opatrovníkem doporučenou mediaci, zda ponechají střídání nastavené zrušeným rozsudkem krajského soudu, či zvolí jiný model, který však bude co nejméně zatěžující a co nejvíce přehledný pro děti.

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)